

VING TSUN KUEN, Weng Chun kuen, jeszcze coś innego? Część I

dr Janusz Szymankiewicz

Na oficjalnej liście dziedzictwa kultury miasta Hong Kongu, Ving Tsun kuen i Weng Chun kuen są współcześnie wymieniane jako dwa różne style kung fu. Literatura dotycząca ASW również zakłada, że to są różne style.

Fot.1. Ćwiczący walczący mnisi wu seng, odbitka z kamiennej steli w Shaolin sy

W niektórych środowiskach ćwiczących systemy walki związane ze środowiskiem opery kantońskiej *Hung Suen* (Czerwonej Dżonki) toczy się czasami spór o to, czy pierwotną i prawidłową nazwą głównego ich systemu *kung fu* jest *Ving Tsun kuen* (Ving Tsun; Wing Chun; „Pieśń Wiosny”) czy też *Weng Chun kuen* (Weng Chun; „Wiosna na zawsze”).

Wydaje się, że ujawnione dotychczas fakty pozwalają w miarę prawidłowo zidentyfikować i zinterpretować fakty historyczne. Na początek trzeba jednak przyjąć do wiadomości, że te dwa różne zapisy w języku kantońskim wymawia się tak samo. W języku mandaryńskim wymawia się to jako *Yongchun*. Faktem jest także, że zapisy znaków czytanych w transkrypcji angielskiej jako *Ving* i *Weng* nieznacznie się różnią.

Zachodnią pisownię Ving Tsun ustalił Yip Kai Man. Do dziś jest w nazwie pierwszej stworzonej przez niego w Hong Kongu organizacji *kung fu* tj. *Hong Kong Ving Tsun Athletic Ass. Ltd.* Wcześniej nazwy z zapisem Wing Chun użył Bruce Lee i z powodów komercyjnych jest ona do dziś często stosowana w piśmiennictwie Zachodnim. Weng Chun jest zapisem fonetycznym znaków chińskich w dialekcie kantońskim oznaczających „wiosna na zawsze”, a sposób zapisu znaków odpowiada nazwie miasta Yongchun w prow. Fujian, miejscu rozwoju wielu stylów systemu *Hok kuen* (Pięści Żurawia; współcześnie zwanego często *Shaolin Yongchun Baihe quan*). Ten z kolei był inspiracją dla wielu kontynuatorów drogi wyznaczonej w *Hung Suen* min. przez Wong Wah Bo i Lee Man Mao, sięgania także do innych źródeł. Współcześnie jest używany w nazwie tych stylów Zachodni zapis *Weng Chun kuen*.

Kiedy rozmawiałem o tych dwóch systemach w Hong Kongu z *Sifu* Wong Shun Leungiem, ten odparł, że w czasach świetności szkoły Yip Kai Mana w Hong Kongu zaczęły ujawniać się inne, powołujące się na podobny w pewnym okresie rodowód i podobną nazwę tj. między innymi *Weng Chun kuen*. *Sifu* Yip miał dobre relacje np. Chu Chung Manem (ten uczył się min. od innego ucznia dr Leung Jana - Ngau Shu), ale rozwinął własny styl, który nazywał *Ving Tsun Tiet kuen*. Współcześnie nawiązujący do niego następcy, piszą już *Weng Chun Tiet kuen*.

Sifu Yip udał się pewnego razu na spotkanie ze znawcą tego stylu w Hong Kongu – Way Yanem (którego Chu Chung Man był w pewnym okresie mentorem), w towarzystwie min. Wong Shun Leunga. Po dyskusji i prezentacji technik *Sifu* Yip stwierdził wobec swoich uczniów jednoznacznie, że *mimo iż niektóre elementy techniczne są w nich podobne, są to dwa różne style kung fu, oparte o różne koncepcje systemowe. Jeżeli miały kiedykolwiek coś ze sobą wspólnego, to musiało to być bardzo dawno temu.*

Przynajmniej do około 1930 r., w żadnych oficjalnych materiałach (np. biuletynie stowarzyszenia *Ching Woo* z Foshanu) o sztukach walki z Gunagdongu, nie pojawia się styl pod nazwą *Weng Chun kuen*.

Hung Suen

Aglomeracja Foshan (Góra Byddy) leży 30 km od Kantonu (obecnie z nim graniczy), a jego populacja sięga już blisko miliona ludności. Dzisiaj to jak na warunki chińskie nadal nieduża gmina obejmująca miasto i kompleks wsi. Coś w rodzaju powiatu grodzkiego. W jego skład wchodzi dawne wioski, a obecne miasteczka, ważne w historii *Ving Tsun kuen* i *Weng Chun kuen*, także *tongu Sanhehui* i trup operowych *Hung Suen* takie jak Chancheng, Shunde, Gulao, Shiwan czy Nanhai.

Historia tej największej przez wieki wsi (właściwie kompleksu wiosek) w cesarstwie chińskim ma sięgać aż 398 r. i przywiezionych wówczas na te tereny przez mnicha z Kaszmiru trzech posążków Buddy (Kajdański 1987). Jakkolwiek na całym terenie trudno doszukać się wzniesienia godnego określenia „góra”. W czasach panowania mongolskiej dyn. Yuan, eksportowano stąd wyroby

Fot.2-3. Widoki współczesnego miasta Yongchun w prowincji Fujian

Fot.4-5. Widoki odbudowanego współcześnie klasztoru Linqanyuan (południowego Siu Lam)

Fot.6. Posąg Lee Man Mao jako v-ce króla królestwa Dai Ning

ceramiczne do wielu miejsc świata (wielką sławą cieszyła się fabryka i jej wyroby ze wsi Shiwan, powstałej już w czasach panowania dyn. Tang).

Wiadomo, że faktycznym twórcą opery kantońskiej w Foshan i trup operowych *Hueng Suen* w latach panowania cesarza Yongzhenga (1723–1736) z dyn. Qing, był *Tan Sau Ng* (Cheung Ng; Zhang Wu). Trening *kung fu* był zaś i jest nadal integralną częścią nauki aktorów oper chińskich. Podanie głosi także, że Cheung był uczniem zakonniczy zwanej Yi Chum.

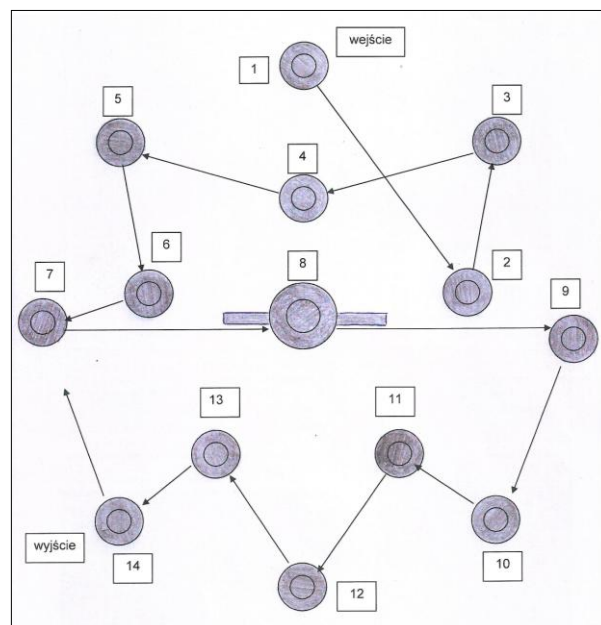
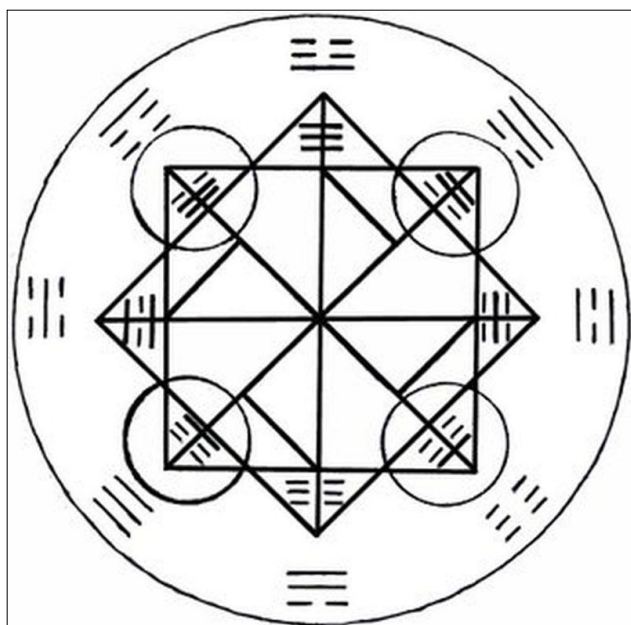
Po spaleniu Linqanyuan (1787 r.) członkowie *Tientihui* - mnisi i osoby świeckie związane z tym przybytkiem, przenieśli się do środowisk Hakka w sąsiedniej prow. Gunagdong. Były to takie znane postaci jak: Yim Yee (? - ca.1809) i jego córka Ving Tsun, handlarz herbatą Hung Hegoon (1732 [1745] - 1825), mnisi Lee Yau Shan, Choy Kao Yi, Choy Fook (? - 1836) i Lau San Ng, wreszcie kupiec pochodzący z prowincji Jiangxi, Leung Bok Chan (Liang Botao), zięć Yim Yee i mąż Yim Ving Tsun.

Wiadomo także, że w 1843 roku *fang Tientihui* - *Sanhehui* rozrastał się z „czerwonym kijem” ze środowiska aktorów opery kantońskiej w Foshan. To sugeruje, że może chodzić o konflikt z Wong Wah Bo na tle planowanych metod postępowania (wymuszania nowych, lokalnych podatków na działalność organizacji) i ściślejsze związanie się tego pierwszego z organizacją „matką” *Tientihui*. Wraz z nim środowisko *Hung Suen* opuścił też Leung Yee Tei. Następcą Wong Wah Bo został Lee Man Mao (Li Wenmou).

Ving Tsun kuen był propagowany w *Hung Suen* przez Wong Wah Bo i Leung Yee Teia. Odziedziczyli Ving Tsun kuen, który liczył już wówczas trzy formy, manekina i tyczkę. Po swoim odejściu przekazali tę technikę do osoby spoza środowiska *Hung Suen* – dr. Leung Jana.

Korzystając z zamętu w kraju, jaki trwał już od 1850 r. tj., rozpoczęcia powstania przez *Taipingów*, na początku czerwca 1854 r. lokalny przywódca *Tientihui*, He Liu (Ho Lu, Hok Lok) wywołał rewoltę tzw. *Hong Jin* (Czerwonych Turbanów) w Tung Kuan (Dongguan) na południowo-wschodnich przedmieściach Guangzhou (Kantonu), mobilizując blisko trzydzieści tysięcy bojowników używających kilkuset łodzi. 11 czerwca, przyłączyli się do niej inni przywódcy *Tientihui* w prow. Guangdong z okolic Gunagzhou - Chen Kai (Chan Hoi) i Liu Duchuen, wywołując zamieszki w Foshanie. Do grup

bojowych siedmiu tysięcy członków stowarzyszenia *Tientihui* w Foshan, przyłączyli się wówczas także członkowie związku zawodowego aktorów opery kantońskiej *Hung Suen* pod przywództwem Lee Man Mao z których utworzył trzy pułki.

Fot.7-8. Po lewej schemat ideowy zasad filozoficznych i jednocześnie technicznych konstrukcji manekinów systemu Hok Kuen w Linqanyuan, stanowiący połączenie idei taoizmu, buddyzmu i konfucjanizmu. Po prawej odtworzony przez autora plan manekina Hok Kuen wraz ze schematem poruszania w czasie treningu.

Wbrew temu co piszą niektórzy współcześni, wraz z oddziałami *Tientihui* w walkach niewątpliwie jako członkowie lokalnego *fangu* musieli brać udział Wong Wah Bo, Leung Yee Tei i Leung Jan. Ponieważ od tego czasu nic nie wiadomo np. o Leung Yee Teiu, należy założyć, że w tych walkach poległ. Nie zachowały się jednak na ten temat znane istotne informacje. Ekspozowanie osoby Lee Man Mao wynika z faktu, że został wicekrólem królestwa *Taipingów Dai Ning* (*Wielki Pokój*), utworzonego w Foshanie przez Chen Kaia. Chen Kai i Lee Man Mao (Li Wenmou) pochodzili z mniejszości etnicznej Chin, zwanej *Zhuang* osiadłej w prow. Guangxi.

Powstanie odniosło lokalny sukces. 4 lipca powstańcy Chen Kaia przejęli kontrolę nad Foshanem i ogłosili *Dai Ning*. Chen przyjął na tę okoliczność tytuł *Chennan Wang* (*Chan Nam Wong*, Powściągliwy Król Południa).

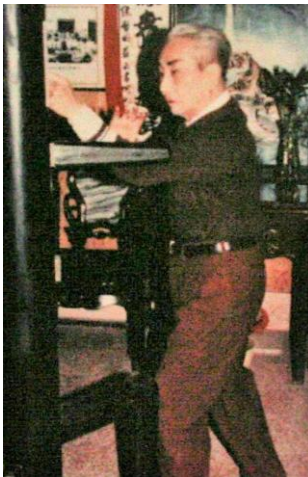
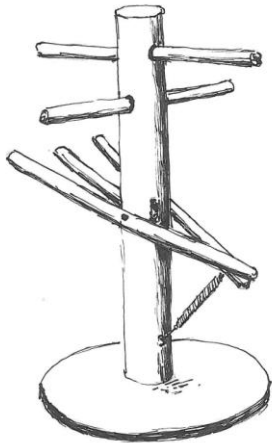
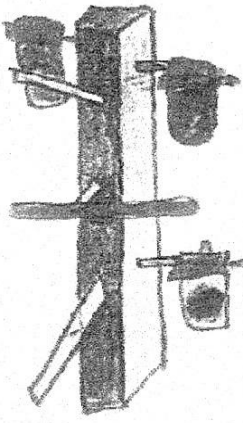
Dziesięć dni później połączone oddziały powstańcze liczące już kilkaset tysięcy bojowników rozpoczęły atak na stolicę prow. Guangdong – Guangzhou (Kanton). Został on odparty dzięki pomocy udzielonej władzom Kantonu przez Zachodnie mocarstwa. To lokalne powstanie prowadziło efektywnie działania do 5 listopada.

W wyniku nadużywania władzy przez nowych „władców” Foshanu już w styczniu 1855 r. lokalna ludność wystąpiła przeciwko nim wraz z wojskami cesarskimi tzw. „chorągwanymi”. Wspólnie pokonali powstańców i odzyskali miasto. Gubernator Yee (Yip) Mingchen (1807-1859) w odwecie kilka dni później, rozwiązał między innymi struktury związku zawodowego aktorów opery *Hung Suen* na blisko 15 lat, zanim go znów reaktywowano za zgodą władz Qing.

Część oddziałów powstańczych biorących udział w blokadzie Kantonu, w wyniku nieporozumień między przywódcami, w tym oddziały Chen Kaia, Liu Duchuena i Lee Man Mao, (liczące początkowo blisko sto tysięcy bojowników) wycofały się w maju 1855 r. do prow. Guangxi, gdzie dalej toczyły walki. Osiedli ostatecznie w powiecie Xunzhou (obecny Guiping), gdzie ustanowili kolejne królestwo *Da Sheng* (Wielkiego Osiągnięcia lub Czynów). Lee Man Mao utworzył swoją bazę w zdobytej miejscowości Liuzhou. We wrześniu 1857 r. Królestwo *Da Sheng* objęło już połowę prow. Guangxi.

W 1857 roku Lee Man Mao zaatakował Guilin w prow. Guangxi, zamieszkałą przez jego rodzimą mniejszość etniczną Zhuang.

Kampania wojsk Qing przeciwko *Taipingom*, w tym opanowanie prow. Guangxi rozpoczęło się w

maju 1858 r. Niektóre materiały mówią, że w październiku 1858 r., Lee Man Mao został ranny w walkach w Huayuan i wkrótce zmarł. Inne, że zginął już podczas bitwy. Ostatnie oddziały Chen Kaia w tej prowincji zostały pokonane dopiero w 1861 r.

W 1856 r. rozpoczyna się równolegle tzw. II wojna opiumowa. Walki, tym razem z oddziałami mocarstw Zachodnich, ogarnęły znów miejscowości i wioski Foshan, Panyu i Nanhai. Powołane wówczas ponownie oddziały miejscowej milicji, zostały rozwiązane przez władze Qing dopiero w lipcu 1858 r., po zawarciu z mocarstwami Zachodnimi traktatu pokojowego w Tientsinie.

Czasy Taipingów

Ostatnio ujawniają się ciekawe rezultaty badań, oparte niestety na szczątkowych materiałach dotyczących powstania *Taipingów* (1850-1868), a szczególnie nas interesujące, bo dotyczące południowych prowincji. Większość z nich przetrwała w środowiskach Hakka poza kontynentalnymi Chinami, bo w samym cesarstwie, a i potem nawet w ChRL niszczone je zaciekle min. ze względu na ich chrześcijańską filozofię. Jeśli w Chinach jeszcze jakieś istnieją, to są głęboko schowane w bibliotecznych tzw. zbiorach specjalnych, do których dostęp mają, jeżeli już, jedynie nieliczni.

Wracając do meritum, materiały te traktują min. o tym, że niezwykle ważną rolę w wyszkoleniu bojowników *Tientihui*, wspierających armię *Taipingów* w Guangdong, a potem i w królestwie Chen Kaia w prow. Guangxi, odgrywali instruktorzy *kung fu* szkoleni przez twórcę stylu *Choy Lee Fut* - Chan Heunga. Obok trzech linii stylu *Hung-ka kuen*, *Hok kuen*, *Ving Tsun kuen* i jeszcze kilku innych wiodących stylów *kung fu* właściwych dla środowiska Hakka. To w sposób naturalny wpływało na ożywioną wymianę doświadczeń w tym środowisku (kolejna taka sytuacja, ale w znacznie mniejszej skali i dotyczącej głównie praktyków stylu *Ving Tsun kuen* w wydaniu Fong Siu Chinga, miała miejsce w okresie powstania *Yihe Quan* (tzw. bokserów) w okolicach Gunangzhou na przełomie XIX/XX wieku).

Skupmy się tu na chwilę na manekinie *Mok Yan Chong*, by zobrazować jak to przebiegało. Wg. moich badań nad stylem *Hok kuen* w prow. Fujian, był to pierwotnie tylko „jeden” manekin. Słowo jeden celowo napisałem w cudzysłowie, bo składał on się aż z czternastu pali, przy czym kluczowy był ten centralny. Na tereny prow. Guangdong trafił już w wersji uproszczonej w formie jednego pala, ale bardziej skomplikowanej konstrukcyjnie i technicznie.

Fot.9. Od góry - jeden z manekinów stylu *Choy Lee Fut*, służący do ćwiczeń z bronią i zaadaptowany w czasie powstania *Taipingów* do innych stylów *kung fu* min. tyczki i noży, na podstawie zachowanych rysunków rodzaju Chan udostępnionych autorowi. Fot.10. Przykład jednej z wersji manekina do ćwiczenia rąk i nóg z ruchomymi elementami używany min. w *Hung-ka kuen*. Fot.11. Zachowane zdjęcie z XIX wieku w muzeum w Foshan. Przedstawia manekina używanego przez trupy *Hung Suen*, zamocowanego do pokładu sampana. Fot.12. Manekin jest do dziś używany przez operę kantońską. Fragment schematu ruchów z serii zdjęć z jej muzeum w Foshanie.

Taką jego formę odnajdujemy w *Hung-ka kuen*, *Ving Tsun kuen* i *Choy Lee Fut*. Takie były wbudowywane w pokłady czerwonych *sampanów* opery *Hung Suen*.

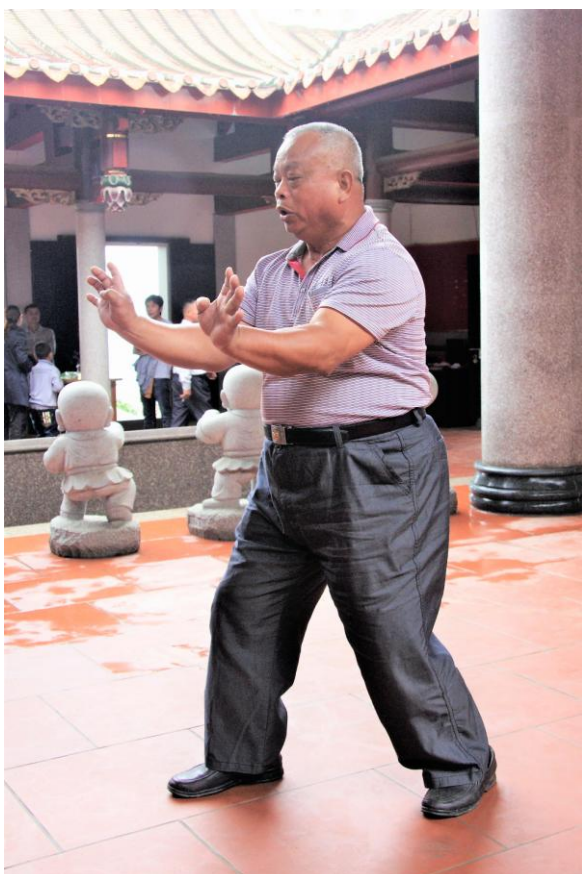
Fot.13-15. Pierścienie na przedramiona stosowane w systemie *Hok kuen* w mieście *Yongchun* i zachowane historyczne zdjęcie *Yip Kai Mana* z lat 60. XX wieku, praktykującego z takimi samymi przyrządami. Na 15 zdjęciu, pierścień na przedramiona stosowany w kantońskiej szkole *Wing Chun kuen* z linii *Yuen Kai Shan/Sum Nung*, a mający swoje źródło w stylu *Hung-ka kuen*

W czasie powstania *Taipingów* na południu cesarstwa w okresie pomiędzy 1850 r. w prow. *Guangdong*, a 1861 r. w prow. *Guangxi*, wszystkie style starały się uczyć w sposób, który sprzyjałby szybkiej percepcji uczniów. Jak wiemy np. *Ving Tsun kuen* uczył technik w prawie statycznych formach, gdzie kluczem była przyswajana wiedza wewnętrzna, zależna jedynie od zaangażowania uczniów i wymagająca werbalnych wyjaśnień mistrza.

Fot.16-17. Techniki systemu *Taicho kuen* z miasta *Quanzhou* w prowincji *Fujian*

Choy Lee Fut skupił się zaś na stworzonej do tego celu jednej formie ruchowej (*kuen-to*), która zachowała się do dziś, ale rozwinął aż 18 różnych manekinów do ćwiczenia nie tylko walki bez broni białej, ale i z jej różnymi rodzajami. To tę ideę i sposób ćwiczenia na manekinie tyczki i noży motylkowych, odnajdujemy moim zdaniem, zaadaptowaną wówczas z *Choy Lee Fut* także do linii przekazu stylów *kung fu*, pochodzących tak od *Wong Wah Bo/Lueng Yee Tei*, jak i *Lee Man Mao/Kam Daifamin*. Na załączonym do tego tekstu rys. pochodzącym ze zbiorów rodu *Chan*, a udostępnionych autorowi, służył właśnie do ćwiczenia technik kija i tyczki. Zaadoptowany sposób ćwiczenia tej ostatniej broni przez szkołę pochodzącą od *Kam Daifamina*, rozwinął się później (zmieniając kształt) do siedmiu, a w wydaniu szkół *Weng Chun kuen* do dziewięciu ramion.

Fot.18-19. Pierwowzór form Ving Tsun kuen ze stylu Hok kuen oraz charakterystyczny dla prowincji Fujian fragment formy z parq dao.

Na to mieszanie stylów w czasie powstania *Taipingów* istotny wpływ miały też działania np. grupy „10 tygrysów z Guangzhou”:

❖ **Wong Yan-Lam** (Wang Yinlin) – jego styl Białego Żurawia pochodził z Tybetu i początkowo nosił inną nazwę. Później podzielił się na trzy znane współcześnie szkoły *Hop-ka kuen*, *Lama kuen* i *Pak Hok kuen* (odmienny od systemu z miasta Yongchun w prow. Fujian). Miał istotny wpływ na współczesną wersję stylów *Hung-ka kuen* i *Choy Lee Fut*.

❖ **Wong Ching Ho** (Huang Chengke) praktykował styl *Hung-ka kuen* (podobno u Luk Ah Choia), jednak swoją metodę *kung fu* nazwał Pięścią Dziewięciu Smoków (*Jiou Lung kuen*).

❖ **So Hak Fu** (Su Heihu) miał praktykować jedną z linii *kung fu* pochodzącą ze spalonego Linqanyuan. Potem zapewne uczył się w Yongtai w prow. Fujian. Ostatecznie stworzył własny styl, znany jako Czarny Tygrys (*Hei Hu pai*).

❖ **Wong Kei Ying** (Huang Qiying) miał być także uczniem (nie do końca wiarygodnej postaci) Luk Ah Choia ze stylu *Hung-ka kuen*. Był ojcem słynnego mistrza tego stylu Wong Fei Hunga.

❖ **Lai Yan Chiu** (Li Renchao) był mistrzem stylów *Chu-ka kuen* (*Chu Gar Gao*; Południowa Modliszka) i Qixing Tang Lang quan (Pięści Siedmiu Gwiazd Północnej Modliszki).

❖ **So Chan** (Su Can) był mistrzem *Hung-ka kuen*. Słynął ze szczególnych umiejętności w zastosowaniu jego formy kija i bez broni, tzw. „Pijanej Pięści”.

❖ **Leung Kwan** (Liang Kun) był mistrzem *Hung-ka kuen*, znanym szczególnie z opanowania formy Pięści Żelaznej Liny (*Tit Shin kuen*) tego stylu. Bardziej znany jest pod pseudonimem „Żelazny Most Trzy” (*Tit Kiu Saam*).

❖ **Chan Cheung Tai** (Can Coengtai) specjalizował się w sztuce walki tzw. „Żelaznym Palcem”. Dlatego nosił *nickname* *Żelazny Palec Chan*.

❖ **Tam Chai Kwan** (Tan Jijun; Taam Zaigwan) pochodził z Huadu (miejsca narodzin Hung Hegoona)

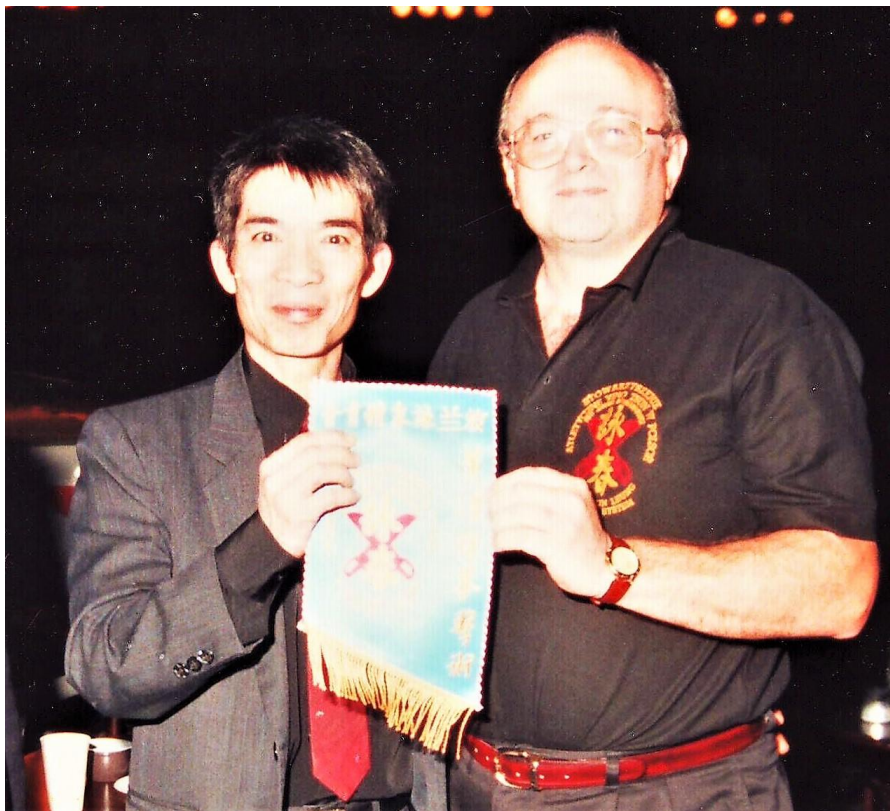
i praktykował style *Hung-ka keun* i *Tam-ka kuen*. Był szczególnie znany z technik trzech kopnięć stylu *Tam-ka kuen*. Stąd nickname „Trzy Nogi” Tam.

❖ **Chau Tai** (Zhou Tai) był znany z umiejętności walki laską. Rozwinął też sztukę walki kijem *bagua* rodzinnego stylu *Chau-ka kuen*. Był także mistrzem stylu *Choy Lee Fut*, który zintegrował z tym rodzinnym stylem *kung fu*.

Istotne było także wchłonięcie przez niektóre gałęzie tak *Ving Tsun kuen* jak i przyszłego *Wing Chun kuen* form i technik z innych stylów *kung fu* związanych z *tongami*. Wtedy pojawił się w *Ving Tsun kuen* manekin *San Sin Chong* do ćwiczenia poruszania, kopnięć i zaawansowanej strategii walki z kilkoma przeciwnikami.

Podwójne noże *dao*, moim zdaniem, pojawiły się w systemie *Ving Tsun kuen* też dopiero w czasie powstania *Taipingów*.

W liniach Wong Wah Bo jak i Lee Man Mao zaadoptowano dodatkowo ze stylu *Hung-ka kuen* stalowe pierścienie nakładane na przedramiona, by je wzmacniać w czasie ćwiczenia form i ratanowy pierścień o średnicy przedramienia do nauki jednoczesnej pracy obu rąk (używany jeszcze współcześnie w linii Fong Siu Ching/Yuen Kai Shan/Sum Nung stylu *Wing Chun kuen* z Guangzhou).

Fot.20. Autor ze współczesnym Jerg Mun stylu *Choy Lee Fut* - Chen Yongfa

Nie jest prawdą, że istniała jakaś niezdrowa rywalizacja czy niechęć między *Ving Tsun kuen* z linii Wong Wah Bo/Leung Yee Tei - Leung Jan czy Wong Wah Bo/Lee Man Mao - Kam Daifamin - Fong Siu Ching, a liderami stylu *Choy Lee Fut*. Przeciwnie, ta nić przyjaźni istniała jeszcze w Hong Kongu np. między Yip Kai Manem z jego bliskim przyjacielem z tego ostatniego stylu, przynajmniej do czasu ich pokazowego pojedynku w latach 50. XX wieku, kiedy ten przyjacielski pokaz zakończył się jako forma *beimo na platformie*. Autor ma też swoje, bezpośrednie, bardzo poprawne i otwarte relacje z aktualnym Jerg Mun *Choy Lee Fut* – Chen Yongfa. Cdn ...

